

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani, Franciška ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne prišbi. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna petstvenica 60 vin., pogojen prostor 1 K; razglaš in poslano vrstica po 1 K; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Posamezna številka 40 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto 72 K, za pol leta 36 K, za četrt leta 18 K, za mesec 6 K. Za Nemčijo celo leto 77 K, za ostalo tujino in Ameriko 84 K. — Reklamacije za list so poštne proste.

Upravištvu je v Ljubljani, Franciška ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Boj krivicam.

Da, v Parizu sklenejo mir, mir sklenejo brez narodov, brez delavstva. Sedlo je nekak zastopnikov kapitalističnih držav k mizi in za zaklenjenimi vratmi vlečejo poteze hazzardne igre proti svojim premaganim nasprotnikom v politično-gospodarskem oziru in zlasti pa še proti delovnim slojem. Mali narodi ne štejejo nič. Če zastopniki premakancev napravijo še tako pravilno potezo v tej igri, se ne ozirajo nanjo, marveč kar kratko razveljavijo njih poteze, češ, naš načrt je tak, da morate izgubiti igro. Zavrgli so prav vse Wilsonove fraze o lepih demokratičnih načelih in obdržali samo še eno njegovo frazo, namreč zvezo narodov.

Ni nam težko uganiti, kaj pomeni zveza narodov v današnji družbi. Enako kakor diktirajo sedaj krivični in uničujoči mir v Parizu človeštvu in kapitalisti in kapitalistične države, prav tako bo tudi zveza narodov, če se ta res osnuje, imela edino namen, da ustrahuje vse male države, narode in ljudstvo sploh. Kapitalizem antante namreč uvideva, da človeštvu preseda neomejeno izkoriščanje, da so male države nezadovoljne, ker jih izrazito kapitalistične države prav tako izkoriščajo kakor kapitalizem ljudstvo, zato so skovali geslo, da se ustanovi zveza narodov, v kateri bosta v prvi vrsti obdoločevali zopet le Anglija in Amerika, ki sta kapitalistično tako razviti, da imata mora hote ali ne hote služiti ves svetovni kapitalizem. Odtod je upornost, deloma tajna deloma javna, napram temu dvema državama tudi v meščanski družbi.

Velike so krivice in nasilje, ki jih prizadene antanta Nemčiji in vsem drugim novim in starim državicam v Evropi. Toda ne enemu narodu se moralno in gospodarsko, kolikor to priha v poštev, ne dela tako velika krivica kakor našemu slovenskemu narodu.

Presenečen bi človek zakričal: izdajstvo! Na štiri dele nas razdele, ločijo nas, uničijo vse naše dosedanje kulturno delo, onemogočijo nam gospodarski razvoj. In če tudi nismo nacionalni fanatiki, vidimo v tem vendar veliko zlo, ki nas mora razburjati in tirati v obup, pa končno tudi do obupnih korakov. Krivci, ki so zakrivali to, so zločinci, ki pa prav tako ne uidejo sodbi, kakor deloma niso ušli krivici vojne.

Toda kaj nam pomaga tarnanje? Zgodilo se je. In kaj se bo zgodilo v bodoče, to pa je v rokah človeštva, zakaj kapitalizem bo tiranil in izkoriščal človeštvo le toliko časa, dokler mu ljudstvo služi, dokler ga ljudstvo brani. Po vseh teh dogodkih

in po vsem onem, kar nas še čaka, bo delovno ljudstvo moralo priti do izpoznanja, da ni na napačni poti in da je ono vzdrževatelj človeštva in edini poklicni faktor, ki urejuje medsebojne družabne razmere.

Vprašanje nastane, kako naj se zadržimo napram pariškemu miru. Če včeraj smo povedali, da je tak mir sploh nesprejemljiv, da mu ne moremo dati svojega pritrilja ter da bomo smatrali vsakogar, ki podpiše tak mir za škodljivca človeštva. Ta mir more biti le povod novim nesporazumljenjem in vojnem.

In pri nas? Sodelovali smo ob ustanovitvi nove države deloma z meščanskimi strankami v nadi in prepričanju, da se ustvari političen organizem, ki bo olajšal socialni razvoj našega ljudstva. Toda bili smo razočarani, ne morda, da bi imeli dobro mnenje o slovenskih in jugoslovanskih meščanskih političnih strankah, marveč, ker smo pričakovali vsaj nekaj socialne uvidenosti od njih, ki je pa nimajo prav nič. Uverjeni smo bili, da se tudi pri nas izvede vsaj nekatere socialne reforme, važnejše namreč, ki so pri nas prav tako potrebne kakor povsod drugod. Toda ne! Gospoda, ki se kaj rada suče okolo belgrajskih ministrov, dosledno sabotira vse, kar bi pomenilo socialen napredek v interesu ljudstva. Vse odklanja gospoda in ščuva proti temeljnim socialnim uredbam.

Pariška konferenca in nje mir fer nesocialno postopanje naših vlad, dalje eventualni podpis mirovne pogodbe so tako pomembni dogodki, v posledicah svetovne vojne, ki naravnost silijo, da se socialno-demokratska stranka postavi izven vsakršne koalicije, v kateri bi kooperirala z meščanskimi strankami. Naše delo je imelo plemenit namen in če ni mogoče več delati v začasni koaliciji, potem bo ljudstvo, ki ga zastopa socialna demokracija, izbralo sigurno pot, da ga dovede do svojih pravic, narode, da si uredi svoje razmerje sami brez kapitalističnih in meščanskih tiranov od naroda do naroda.

Danes še ne moremo definitivno trditi, kako se razvije ta hazardna igra za ljudske pravice; vemo pa, da je človeštvo zabarantano in prodano. Vemo tudi, da iz te katastrofe ni drugega izhoda kakor mednarodni sporazum ljudskih množic. Tisoč in tisočkrat smo naglašali, da je rešitev človeštva odvisna od mednarodne solidarnosti ljudstva, ki si želi srečno življenje, nikdar nismo in ne moremo pričakovati tega od kapitalističnih tiranov in njim poslušnih meščanskih slojev, ki jim je socializem najodloznejši pojem.

Za nas je danes jasno, da so pred nami hudi boji in za te boje se

mora pripraviti človeštvo, ne le posamezniki. Naš sovražnik je svetovni velekapitalizem.

Iz Mežiške doline!

Pred par dnevi je šla čez dolino vojska. Danes pa je vse tako mirno, kakor da bi ne bilo ničesar. Rudarji delajo v rovih in v topilnici, deloma tudi pri cestni železnici. Uradništvo in pazniki so zbežali. Delavci vzdržujejo sami red in črka, da pride slovensko uradništvo. Živeža je v Mežici in v Črni komaj za osem dni. Prevalje in Guštanj pa sta bolj založena. Tja so poslali Nemci precej živil, tudi takih, ki jih ni nikjer v izobilju, kakor riž in kavo. Riž so dajali po 16 K, kavo pa po 8 K. Vpeljali pa so tudi tukaj takoj po svojem prihodu karte. Iz dejstva, da so prihajali v Prevalje kupovat ljudje daleč od Celovca sem, se da sklepati, da so skrbeli za te obmejne kraje dobro, bolje kot je bilo v njihovi močeh. Pri časih narodnih svetov je res vse izpropano. Človek se mora naravnost čuditi, kako so v vsako luknjo našli. Nobena stvar ni ostala neposkodovana. Se električne žarnice so razbili. Razven teh slučajev pa so bila poročila o nemških grozodejstvih, vsaj v kolikor se nanašajo na Mežiško dolino, pretirana. Kmečko prebivalstvo in rudarji se pod nemškim režimom niso dobro počutili. Rudarji so odposlali sodruga Novaka v Ljubljano po navodila. V zmislu tamošnjih naročil so vplivali naši zaupniki na delavstvo, naj čaka mirno razvoja dogodkov. Vkljub temu zaupniki niso bili dobro zapisani. Dva so poskusili prve dni internirati, a so jih na zahtevo delavstva zopet izpustili. Za Novakovo potovanje je izvedela žandarmerija in ga je zato zasledovala, ne da bi ga mogla dobiti. Za delavstvo je bil položaj zato tako nevaren, ker so se uradniki, ki so jih prej izgnali, zopet vrnili in se skušali zato nad delavstvom maščevati. Bil je ravno skrajni čas, da se je preobrnilo. Naše združne trgovine so poslovale v redni napred.

Nemški orožniki so se zelo trudili, da bi vzdržali red in mir. Volaki pa so bili popolnoma disciplinirani. Njihovo obnašanje ljudem ni ostalo v prijetnem spominu, čeprav bo en lep del grozovitosti, ki so jih baje ngnjali, le balja in govorica. Dejstvo pa je, da so kradli vseoprepri in da so napravili na primer v Prevaljah, ko so se navlekli sladkega vinca enkrat pravcati naskok na žandarmerijsko postajo. Naše vojsko pri prodiranju v teh krajih ni proti nikomur sovražno nastopalo. Nemško uradništvo in poduradništvo je zbežalo. Pri Pliberški uniji.

v premogovniku v Prevaljah in v jeklarni v Guštajnu so ostali delavci sami. Tisti, ki so zbežali, so se zlasti Srbov zelo bali in celo oni, ki so ostali, niso bili pod vtisom teh govoric brez strahu. Zato so se čudili, da so šli Srbi tako mirno po cesti in skoro nikogar pogledali niso. Pod vtisom tega se je prebivalstvo takoj pomirilo. Zdej gre vse za svojimi opravki in delavci delajo dalje, čeprav ni uradništva.

Za bližnjo bodočnost bo treba zastaviti vse sile, da se ne bo vsakega denuncijanta poslušalo in pre-

gajalo ljudi, ki se jih ne sme preganjati. To velja posebno za Guštanj. Vse kar se da tamošnjim sodrugom obljubiti pa je to, da bomo branim z vso energijo vse, ki reflektirajo na našo pomoč in ki vsaj aktivno ne posegajo v meddržavne boje. Če je to naslovljeno predvsem na naslov enega ali dveh iz Guštajna odsotnih sodrugov — je vkljub temu treba to izgovoriti, da si bomo q vsem na jasnem. Kdor prime za orožje, ta je vojak in naj se ne čudi, ako ima opraviti potem z vojniki in mora nositi posledice sam.

Brzobjavne vesti.

Jugoslavija.

Jadranski problem pred rešitvijo.

LDU. Belgrad, 3. Pariški »Matin« javlja, da je jadranski problem tik pred rešitvijo.

Po svetu.

Boji med Čehi in Madžari.

LDU. Praga, 4. (ČTU.) Situacijsko poročilo: Sovražnik je včeraj obnovil svoje napade. Naše čete so pri Komarnem. Ogrski podonovski munitorji so obstreljevali Komarno. Oklopni vlak je obstreljeval Benedek. Srditi boji južno Dotve. Med rekama Ipola in Rimavo je naša brigada imela uspehe. Na vsej fronti se bojujemo z menjajočo se srečo.

Ogrski poslanik na Dunaju.

LDU. Dunaj, 4. (ČTU.) Novi poslanik ogrske vlade svetov Ernest Czobel je dospel na Dunaj in je prevzel danes svoje posle.

Vprašanje lastnine bivše Avstro-Ogrske.

LDU. Praga, 3. (ČTU.) »Narodna Politika« javlja iz Pariza: Velesile menijo, da preide vsa na ozemlju narodnih držav se nahajajoča lastnina v posest teh držav. Vrednost se ne izplača Avstriji, nego se deponira v skupno medzvezniško blagajno za odškodnino. Ta vrednost se odšteje od zneska, ki ga bo morala medzvezniška blagajnica za odškodnino plačati državam, nastalim iz bivše avstrijske zveze.

Posvetovanja v Nemški Avstriji.

LDU. Drnaji, 4. (ČTU.) Danes se je posvetoval krščansko-socialni parlamentarni klub, jutri pa se sestane socialno-demokratski klub in velenemško združenje. Vsi politični krogi sodijo, da je načrt mirovne pogodbe nesprejemljiv. V sobotni seji narodne skupščine bo imel predsednik govor, državni tajnik pa bo prečital svoj ekspoz, nakar bodo načelniki strank podali kratke svečanostne izjave.

Mirovna pogodba z Nemško Avstrijo.

Glede železniških zvez bo imela Nemška Avstrija prost pristop k Jadranskemu morju, kakor tudi pravico do svobodnega tranzitnega prometa po železniških progah, ki vodijo preko nekdanj avstrijskega ozemlja do pristanišč, ki so spadala k bivši monarhiji. Za blago, ki se bo uvažalo iz zavezniških držav v Nemško Avstrijo, ali obratno, ali pa, ki se bo vozilo po nemško-avstrijskih železniških progah samo v tranzitnem prometu, bodo veljale največje ugodnosti, ki se sploh morejo dovoliti. Verske misije, ki jih vzdržujejo avstrijska društva na ozemlju drugih, na področju bivše monarhije nastalih držav, oziroma na ozemlju aliranih in asociiranih držav, bodo nadaljevale svoje delovanje pod nadzorstvom zastopnikov teh držav. V posebni klavzuli mirovne pogodbe se obveže Nemška Avstrija, da ne bo stavila na zavezniške države, ki sopolpišejo to pogodbo, nikakih zahtevkov, ki temelje na dogodkih, ki so se primorili pred uveljavljenjem mirovne pogodbe. V zmislu mirovne pogodbe mora Nemška Avstrija priznati vse razsodbe zavezniških sodišč, nanašajoče se na zaplembe mornarice oziroma na avstrijsko blago. Zavezniški si pridržijo pravico, da preiščejo vse razsodbe avstrijskih sodišč o zaplenitvah. Mirovna pogodba, čije francosko in angleško besedilo sta enako veljavni, se bo ratificirala in bo ratifikacija deponirana v Parizu čimprej bo mogoče. Mirovna pogodba stopi v veljavo, kakor hitro jo bodo ratificirale Nemška Avstrija in vsaj tri poglavitne alirane ali asociirane države. Za vsako posamezno državo postane pogodba veljavna z dnevom, ko deponira svojo ratifikacijo. Avstrija priznava neveljavnost brestitovske pogodbe in neodvisnost vseh ozemelj, ki so bila nekdanj deli stare ruske države, priznava neveljavnost nekaterih starih pogo-

LISTEK.

Avgust Strindberg:

Bedakova izpoved.

Preložil Fran Albrecht.

(Dalje.)

Nenadoma vziđe sonce in razplemeni ti-sočero otokov, ki plavajo v morskem zalivu. Vejice smrek se bakreno pordeče, fine iglice pormené kot žveplo; okna koč na bregu se pozlaté od solnca; stebri dima se dvigajo iz dimnikov in javljajo, da je kava kuhana; ribiči razpenjajo jadra, da gredo po mreže; galebi kriče hrupavo, ker čutijo sledko pod temnozelenimi valovi. Na parniku vlada popolna tišina. Potniki spijo v kajitah, mi edini še stojimo na krovu. S svojega poveljniškega mostiča nas opazuje zaspani kapitan in se vprašuje, kaj si imamo pripovedovati tako dolgo.

Bilo je krog tretje ure zjutraj, ko se je nenadoma pojavila za rtičem ladija, ki naj bi nas ločila.

Zaliv deli od odprtega morja le še nekaj večjih otokov; že je čutili, kako se penijo valovi-višje ter slišati kipenje šumečega morja ob zadnje strme čeri.

Prišel je čas ločitve. Poljubila sta se, ona in on, v bolestin ginjenosti. Strastno je stisnila mojo roko v svojih in njene oči so se napolnile

s solzami; priporočila me je svojemu možu v varstvo in me zaprosila, naj ga tolažim v dveh tednih njegovega vdovstva.

Poklonil sem se in poljubil njeno roko, ne da bi pomislil na to, da je morda neprimerno, da ji s tem nehoté izdam svoja najskrivnejša čustva.

Stroj je obstal, parnik je vozil počasneje, mornar je zavzel svoj prostor na medkrovu. Stopil sem s parnika in sedel z baronom v ladjo.

Nad nami puha parnik. Naslonjen na varnostno ograjo naju pozdravlja ljubki obraz, čigar otroške oči so zalite s solzami, z bolestnim smehljajem na ustnicah. Vijak se prične vrteti, orjaški parnik se pomika počasi, njegova ruska zastava se vleče po vodi za njim. Pozibavamo se na vzburkenih valovih in vihtimo svoje od pravkar posušenih solza namočene robce. Že se zmanjšuje njen fini obraz, nežne poteze izginjajo, in samo še dvoje velikih oči nama sledi, ki se raztope v dva pogleda in nato ugasnejo. Trenotek pozneje, in v zraku se vije samo še modrikast pajčolan nad japonskim klubokom in batistini robec; potem samo še bela lisa, bela pika, nazadnje samo še ogromni parnik, breoblični nestvor, zavil v umazan dim...

Z baronom sva stopila na kopno pri ladijski in carinski postaji, ki je poleti kopališče. Vas je še spala in nikogar ni bilo na pristanišču, kjer sva obstala, da bi videla, kako se je parnik oddaljil ter zavil na desno, predno je

izginil za skalnatim otokom, poslednjim branikom v odprto morje.

V istem trenutku, ko je parnik izginil, se mi je zgrudil baron ilteč krog vratu. Stala sva nekaj hipov v objemu, brez besed.

Ali je bilo pomanjkanje spanja, ali živčna oslabelost vsled prečute noči, kar je izvabljalo te solze? Ali so bile mračne predslutnje ali čisto navadna bolečina ločitve? V tem trenutku bi tega ne znal natančno povedati.

Molče in mračno sva odšla v vas pit čašo kave. Toda gostilna še ni bila odprta. Stopala sva preko cest; duri nizkih hišic so bile zaprte in okna zastrita. Zapustivši vas, sva dospela na samotni kraj, kjer se je v žlebu otekala voda. Voda je bila jasna in čista in naju je vabila, da si omočiva oči. Odprl sem torbico in vzel iz nje svež robec, zobno krtačko, kos mila in steklenico kolinske vode. Zdelo se je, da se boče baron ponorčevati iz mojega gizdalinstva, vendar ga to ni oviralo, da ne bi s hvaležno radostjo sprejel prilike, da si, četudi površno, uredi svojo toaletto ter si za to izposodi vse potrebno od mene.

Vračajoča v vas naju je objel duh žganega oglja, ki je prihajal skozi liste na bregu stoječih jelš. Namignil sem baronu, da je to zadnji parnikov pozdrav, ki ga je prinesel veter z morja. Toda on me ni hotel umeti.

Pri kavi je nudil moj prijatelj žalostno sliko. Njegova velika zaspana glava je kinkajoč padala na vrsti s svojimi zabuhlimi potezami le

bil videti še bolj klavern. Nekakšna zadrega se je vrnila v našino obževanje; bil je slabe volje in je trdovratno molčal. Zgrabil me je za trenotek za roko in se opravičeval radi svoje raztresenosti, a že isti hip je zapal spet svojim neumestnim sanjarjam. Trdil sem se na vse mogoče načine, da bi ga oživel, toda prave vezi ni bilo več med nama. Njegov obraz, pravkar še ljubeznjiv in naraven, je zadobil polagoma nepričakovane znake vsakdanosti in surovosti. Odsev ljubkosti in lepote oboževane žene je izginil. Pojavil se je na površju neizobraženi mož.

Kaj je mislil, ne vem. Ali me je ugenil? Ako bi sklepal o njegovem notranjem stanju po hipni izpremembi njegovega vedenja, je moral biti plen zelo raznolikih občutij; stiskal mi je roko ter me nazival svojega prvega, edinega prijatelja in mi takoj spet okrenil hrbet.

Strahoma sem opazil tekot tega časa, da živiva oba edinole in samo po nji in za njo. Odkar je zašlo našino solnce, sva izgubila slehern osebno barvo.

Poslovil sem se od njega, čim sva ptišla v mesto. Toda vlekem me je s sabo ter me vroče prosil, naj ga spremim do njegovega doma.

Vstopivši v zapuščeno stanovanje sva menila, da sva vdrla v mrtvašnico. Znova sva pričela ihteti.

Ves zmeden, nisem vedel, kako bi se izmetal iz te zadrege. Odločil sem se za smeh.

deb, nevtralnost Luksemburga in pogodbe, ki jih bodo alirane in aso-
ciranje sile sklenile s Turčijo, Bol-
garijo in Nemčijo. Avstrija se za-
veže, na podlagi načel svobode in
pravice ustanoviti institucije za var-
stvo narodnih manjšin, jezikov, ple-
men in veroizpovedanj. Avstrija se
odreče vsem pravicam, naslovom in
privilegijem na kateremkoli ozem-
lju zunaj Evrope. Zaveže se nadalje,
priznati one določbe glede Egipta,
Maroka, Kitajske in Sijama, ki jih
vsebuje pogodba z Nemčijo. Avstro-
ogrski vojne ladje, podmorniki in
donavsko brodovje preidejo v po-
sest aliranih veselil. Avstrija ne
sme ne kupiti, ne graditi podmor-
nikov niti za trgovinske svrhe. Vse
vojne priprave, strelivo in vojni ma-
terijal se odda alirancem. Radiopo-
staja na Dunaju se bo smela tri me-
sece le za trgovinske svrhe uporabi-
ljati, in sicer pod nadzorstvom. Av-
strija ne sme poslati na Nemško niti
vojaških misij, niti ne sme dovoliti,
da bi njene državljani vstopili v tuje
armade. Kazenske določbe so po-
dobne, kakor one v pogodbi z Nem-
čijo razen onih, ki se tičejo bivšega
nemškega cesarja. Ekonomske klav-
zule so skoraj enake onim v nemški
mirovni pogodbi; posebne določbe
se izgotove pozneje. Pogodba je ve-
ljavna takoj po podpisu.

LDU, Lyon, 4. (Brezlično.) Ka-
kor določa mirovna pogodba, bodo
zavezniški ustanovili posebno voja-
ška sodišča, ki bodo imela soditi o
vseh primerih, kjer so se od avstrijs-
ske strani kršili zakoni in običaji vo-
jevanja. Avstrija se obveže, da bo
izročila vse osumljene osebe. Oglede
avstrijske imovine v inozemstvu se
določa, da obdrže svojo veljavnost
vse likvidacije, ki so bile izvršene
med vojno. Kjer likvidacija še ni do-
vršena, se likvidacijsko postopanje
začasno ustavi. Zavezniške države
si pridržijo pravico, da zadržijo in li-
kvidirajo vso avstrijsko imovino na
svojem ozemlju. Posebne klavzule
merijo na likvidacijo privatno-prav-
nih pogodb, ki se nanašajo na ne-
premičnine ali na zavarovanje in
predvidevajo ustanovitev posebnih
mešanih razsodišč. Oglede bivših po-
daničkov avstro-ogrške monarhije,
ki določa državljanstvo v kakšni zave-
zniški državi, — to so v prvi vrsti
prebivalci Poljske, Čehoslovaške in
Jugoslavije — veljajo enaka načela,
kakor ona, ki jih določa mirovna
pogodba z Nemčijo glede prebival-
cev Alzacije-Lorene. Ena izmed
klavzul o prometnih sredstvih in
potih določa, da prizna Avstrija
mednarodno značaj reke Donave od
Ulma do izliva.

Mirovna pogodba Ogrski gotova.

LDU, Bern, 4. (ČTU.) »Journal
des Debats« poroča: Mirovna po-
godba z Ogrsko je dokončana in se
objavi šele po podpisu miru z Nem-
ško Avstrijo. Zvezne vlade se ne
bodo pogajale z Ogrsko. Ako do-
tlej ne bo druge vlade, bo konfe-
renca v obliki dekreta sporočila
Ogrski mirovne pogoje in jih nato
izvedla.

Komunist Lewin obsojen na smrt.

LDU, Berlin, 4. (ČTU.) Mona-
kovski komunist Lewin je obsojen
na smrt. »Vorwärts« protestira pro-
ti smrtni obsodbi, ker gre tu za zgolj
političen zločin.

**Mednarodni ženski kongres v
Curihu.**

LDU, Lyon, 4. (Brezlično.) Med-
narodni ženski kongres, ki je bil v
Curihu, je imenoval delegacijo, ki

naj predloži mirovni konferenci že-
lje in sklepe kongresa. Ker je bil
Clemenceau zadržan, je sprejel de-
legacijo Pichon. Članice delegacije
so: Jane Addams (Zedinjene drža-
ve), Charlotte Despard (sestra mar-
šala Frencha) in Chrystal Macmil-
lan (Velika Britanija), Duchene
(Francija), Roza Genoni (Italija) in
Clara Ragaz (Švica).

Fragmentaričen donesek k reformi vzgoje, pouka in dela v osnovni šoli.

(Dalje.)

Pogovorimo se sedaj še malo o
šolskih stvareh kot takih; zakaj tu-
di te so tuintam krive, da je bilanca
o pouku pasivna.

Naj bodo dosedanje šole zidane
tuintam še tako lepo in na videz
moderno, vendar je pretežna večina
izmed njih zelo nemoderna in ne-
praktična. Skoro vse pa so zidane
tako, da delti iz njih že oddaleč sama
reproduktivnost. Toda k temu se še
povrnemo; zakaj potrebno se nam
zdi na tem mestu omeniti, da imamo
v Sloveniji tudi tako šolo, ki ima
za 500—600 otrok, t. j. za pet »sta-
rih« razredov samo dve šolski sobi
in še ti grozita, da se podereta danes
ali jutri. Ta šola tudi nima niti
pedi več svoje zemlje, nego ono, na
kateri stoji stavba. Če se hočejo
otroci med odmor oddahniti pod mi-
lim nebom, morajo na cesto, kjer
jih objame balzamski pocestni prah
in so v vedni nevarnosti pred vozo-
vi, avtomobili, živino, psi itd. No, pa
bodo odkritosrčni in pripoznavno
dejstvo, da se je razvila ta stavba iz
čisto privatne hišice in da zidajo no-
vo šolo v dotičnem kraju že nad 40
let in jo bodo še 40 let, če oblast ne
poseže z železno roko vmes.

Torej večina naših šolskih stavb
je zamišljenih že v načrtu tako, da
odgovarjajo v prvi vrsti reproduk-
tivnosti. V njih tudi v resnici moderen
učitelj ne more preko šolskih knjig
in sten, kamoli oni, ki mu je med štiri-
mi stenami tako prijetno, kot je ri-
bi v vodi. Da, tudi tu bo treba re-
forme; ustvariti bo treba tip šolne
stavbe, ki bo odgovarjal produktiv-
nim zahtevam, t. j. delovni šoli. Da
pa nas ta in oni ne bude umel na-
pačno, zaradi tega povdarjamo že na
tem mestu, da v delovni osnovni šoli
ne ozmemo nikakih obrtnih, industrijs-
skih, trgovskih, kmetijskih itd. šol v
miniaturi. Pa jih je nekaj tudi med
reformatorji našega šolstva, ki me-
nijo tako; in zaradi tega se bojimo,
da bomo padli iz enega ekstrema v
drug ekstrem; zdi se nam tudi, da
poznaajo te vrste reformatorji našega
šolstva Derveya in Kerscheneite-
nerja bolj po imenu, nego po njihnih
nazorih, in zaradi tega ju mešajo v
enem loncu; da tako zmešana jed
ne more biti posebno ukusna, se
ume.

Ker smo omenili ravnokar de-
lovno šolo, se nam je nelote vrnila
zopet misel na šolsko dvorano, o ka-
teri smo že govorili.

Zdi se nam, da bi se dala ta dvo-
rana prirediti prav lahko tako, da
se ob času potrebe nemudoma in z
lahkoto izpremeni v delavnico. S
tem bi se državi prihranilo dokaj
stroškov za posebne delavnice, in
tim potem bi dobili na prav enosta-
ven način tip šole, ki bi družila du-
ševno delo s telesnim. Dosedaj ne
poznamo v Sloveniji še nobene take
šolske stavbe; in to je znak, da smo
Slovenci silno moderni v besedah in
na papirju, da pa se ne moremo ga-
niti z mesta, ko je treba moderne

zahteve realizirati. Čudimo se Ame-
rikancem, Angležem, Francozom,
Dancem, Norvežanom, Nemcem itd.,
napisemo nekoliko člankov o njihovi
šolstvu, in domovina je rešena.
Smo pač pohlevne dušice; in zara-
ditga se je v nas zagrizla misel, da
gre pohlevnih ovac dokaj tudi v te-
sen, star in razpadajoč hlev.

Iz velikih šolskih okolišev in iz
neprimernih šolskih stavb, izvira
greh, ki mu pravimo šolske olajšave.
Omenili smo že, da smo od polne
osemitne šolske dobe še dokaj od-
daljeni; zakaj šola bo še dokaj časa
— kot kaže pedagoški aneroizd še
sedaj — politikum, t. j. vaba za spre-
jem političnih programov po kme-
tiški masi ni za populariziranje tega
in onega v resnici popolnoma pra-
znega, a človeka z dolgim jezikom.
Mi sami smo nasprotniki pretiranih
olajšav, a smo tudi nasprotniki pre-
tiranih zahtev; menimo namreč, da
zadostuje docela, če hodi otrok od
6—14 leta res redno v šolo. Če stori
učiteljstvo v tem času svojo dolž-
nost v polni meri — in o tem ne
dvomimo — no, potem dovoljen
uspehi ne more izostati; seveda
glavni pogoj, brez katerega ne bo
uspeha, je ta, da hodijo otroci redno
v šolo; in to je mogoče, kot smo
omenili že nekočkrat, le v malih
šolskih okoliših.

Dalje zahtevamo, da se poučuje
otroke v času od 6—12. starostnega
leta v materinem jeziku; za srbo-
hrvaščino zadostuje doba v času od
12—14. starostnega leta; zakaj če-
kom šestih let se utrdi otrok v ma-
terinščini tako, da bo po šestih letih
lahko sledil pouku iz srbo-hrva-
ščine, in bo v dobi od 12—14. sta-
rostnega leta tudi lažje umel in iz-
poznal sorodnost med jugoslovans-
skimi narečji. Kako si mislimo tak
pouk, bomo povedali ob ugodnejši
priliki. Za danes samo ti-le dve
rekl: »Če vodi slepec slepca, pa-
deta oba v jamo!« — »V naglici na-
rejene, gotovo pokaženo!« — Nam
se gre sedaj predvsem za to, da re-
šimo vprašanje, če naj otroci v dobi
od 6—14. starostnega leta sploh
uživajo kako olajšavo. Tu pride v
poštev ekonomija delovnih sil. Zna-
mo je, da kmet ne dobi delavca
izlepa. Porabi mora zaradi tega
svoje otroke — hočeš, nočeš, mo-
raš! — za delo in ti mu v dobi od
12—14. starostnega leta že dokaj
pomagajo. Olajšavo bo treba prelo-
žiti na vsak način samo na čas v
dobi od 12—14. starostnega leta. A
če mislimo v dobi od 12—14. sta-
rostnega leta na kako olajšavo, ni-
mamo v mislih zloglasne ponavljave-
ne, in ne nji podobnih šol. Smo nam-
reč mnenja, da naj hodi tudi kme-
tiški otrok v dobi od 12—14. sta-
rostnega leta vsaki dan in redno v
šolo v novem času, ko ni pod milim
nebom nujnih del in to je vsakoletni
čas od 1. novembra do 1. aprila,
oziroma od 1. oktobra do 1. maja.
Ko pa se začne delo pod milim ne-
bom, pa naj bo kmetijski otrok do-
cela prost in naj pride v šolo samo k
potrebni predavanjem in praktič-
nim vajam, na katere jih pozove
vodstvo šole že tim ali onim nači-
nom; n. pr. na požlajanje vrtni-
koncem meseca junija, na oku-
ljanje meseca avgusta itd. Tudi iz
tega razloga so mali šolski okoliši
zelo priporočljivi, in tudi zaradi tega
se ogrevamo toliko zanje. Pouk v
času od 6—12. starostnega leta pa
naj bi bil res samo pouk, a ne samo
v reproduktivnem zmislu, temveč
bolj v produktivnem in to je ona de-
lovna šola, za katero se ogrevamo
tudi mi že v času od 6—12. starost-

nega leta; toda o tem bomo go-
vorili. Pač pa si želimo pouk dobi
od 12—14. starostnega leta bolj
strokovno-delaven, t. j. v smislu
Kerscheneiteinerjevem; nikdar pa
ne v smislu radikalnega Ameri-
kancu Deweya; zakaj ta in ona peda-
goška rastlinica ne uspeva v vsaki
zemlji; toda tudi o tem bomo še go-
vorili.

Iz zgoraj povedanega je torej
razvidno, da se ogrevamo za olaj-
šavo na kmetih v času od 1. aprila
do 1. novembra, oziroma od 1. maja
do 1. oktobra vsakega leta. Ta olaj-
šava pa naj velja izrecno samo za
kmetijske šolske okoliše. Obrt, indu-
strija, trgovina itd. pa rabijo itak bolj
izobražen material, in zaradi tega
mora nuditi tudi že osnovna šola temu
materijalu več, nego pa kmetijs-
škemu. Ker obrtniki, industrijanci, tr-
govci itd. itak ne smejo v delo spre-
jemati delavcev pred 14. starostnim
letom, sledi iz tega že samoposebi,
da zgoraj omenjene olajšave odpa-
dejo za materialje te vrste.

Ob ti trditvi bi nas utegnil ta in
oni razumeti, da smo morda na-
sprotniki enotne šole, nikakor. Smo
odločni zagovorniki enotne šole; za-
kaj uverjeni smo, da biološke raz-
mere tega in onega šolskega okoli-
ša diferencirajo in potencirajo snov,
način in čas pouka itak samoposebi.

In tako smo dospeli do učnih na-
črtov, do metode in do učnih ur-
nikov.

Oglejmo si sedaj najprej naše do-
sedanje učne načrte.

Vsem se pozna na prvi pogled,
da so bili izdelani ob zeleni mizi, za
pouk med štirimi stenami in ne ozi-
raje se na potrebe tega in onega na-
roda! Kaj je bilo dosedanjim učnim
načrtom do naroda! Šlo se je za
»politikum«, in zaradi tega so izve-
neli vsi učni načrti v visoko pesem
o našem silnem, ob svetle glorie
obžarjenem, ob čemer nam je zasta-
jala sapa, kot bi se bližali božanst-
vu. Slovenski pedagogi se radi bi-
jemo ob prsa, in trkanje zveni daleč
po domovini, a vendar smo bili do-
nedavna slepi; šele veliki romar
nam je moral zaklicati: »Drugam;
to ni prava pot!« —

Resnica je, dobiti bomo morali
povsem nove učne moči. Zelo v
zmoti pa so vsi oni, ki menijo, da se
bodo dali novi učni načrti izdelati
pri zeleni mizi in med štirimi stena-
mi z rdečim svinčnikom v roki. Do-
biti bomo morali docela nove učne
načrte, in ti bodo morali biti zajeti
iz življenja, kakršno polje v resnici
pod milim nebom, če bodo hoteli od-
govarjati biološkim zahtevam naše
domovine, in da bodo imeli ono
elastnost, da se bo ob njih pouk
lahko diferenciral in potenciral sam
po sebi, t. j. ob bioloških potrebah
tega in onega šolskega okoliša. Da
tudi tega dela ne bode zmogel en
sam osek, se ume. Tozadevne niti
bo treba razpusti po vsi Sloveniji;
in šele iz take mreže, ki bode nalo-
vila primerno snov, bo mogoče iz-
delati učne načrte, iz katerih bo ve-
lo življenje in ne — »politikum«. Me-
nimo, da ne bo odveč, ako povdari-
mo, da bo pri sestavi novih učnih
načrtov treba paziti posebno na to,
da bodo nudili masi res neko za-
okroženo celoto znanja, potrebno
za življenje, in na podlagi katerega
se bode dalo z lahkoto delati dalje
v obliki ljudskih akademij, v že več-
krat omenjeni šolski dvorani, v ka-
terih se naj vrši vse delo, potrebno
za vzgojo, pouk in delo v predšol-
ski in pošolski dobi. V ti pomembni
dvorani se naj preliha drugo v dru-

go, in le v tem prelihanju uzremo
mi oni stik doma s šolo, o katerem
sanjamo že vsi dolgo vrsto let.
(Dalje prih.)

Iz Slovenije.

Kočevje. Dne 2. t. m. je bil pri-
ločen v »Napreju« dopis iz Kočevja,
ki se obrača proti sodruhu Wolfin-
gu. S tem se je zgodila krivica na-
šemu tovarišu, ki je delaven in prav
pošten možakar. Nas je ta dopis
presenetil, ker snatramo, da je na
mestu, da se nespornost med to-
variši, če so utemeljena, obravnava doma,
zlasti zato, ker nam je vsem na tem,
da ohranimo svoje marljive tovari-
še pri delu za organizacijo. Malen-
kostni spori ne smejo oškodovati
organizacijo, ker je naš cilj vendar
le izboljšanje naših razmer, ne pa ne-
potrebno prerekanje, ki le omalodu-
šuje delavstvo. — Opomba uredni-
štva: Neštetokrat smo že opozarjali
dopisnike, naj opuste osebne napa-
de, ker taki napadi nikdar ne kori-
stijo. Kakor vse kaže, se bomo mo-
rali odločiti za to, da osebnih napa-
dov sploh ne bomo več priobčevali.
Dopisnik iz Kočevja ima popolnoma
prav. Zadnji čas bi bil, da bi prene-
hali osebni napadi po časopisu, ker
taki napadi, če niso velikega politič-
nega ali pa obče koristnega pome-
na, res spadajo v koš, ne pa v list.

Dnevne vesti.

Krivičen mir za Slovence.

Zbrani primorski fantje v Ljub-
ljani dne 5. t. m. se popolnoma stri-
njamo s člankom »Podpis v Parizu«
v »Napreju« štev. 127. Tudi mi pro-
testiramo proti takemu podpisu kri-
vičnega miru za nas primorske Slo-
vence. Mi zahtevamo najodločnejši
ugovor proti takemu miru, ki po-
meni za nas narodno smrt. Da bi
naši gospodje delegati poznali seda-
nje razmere v zasedenem ozemlju,
bi videli, kaj se nam šele obeta. Za
vso kri, ki bo še prelita za našo
stvar, bodo odgovorni oni gospodje,
ki bi podpisali tak mir, ker to ni
sklep miru, marveč je pričetek no-
vih konfliktov.

Kaj si vse Lahi zmislijo.

Dne 1. junija ob priliki nekega
italijanskega praznika so tudi v Če-
povam kakor drugod proslavljali
svoj praznik. Ob priliki proslave so
darovali za ljudsko šolo v Če-
povani italijansko trobojnico. K spre-
jemanju te zastave so povabili več
domačinov, posebno onih, ki jih ima-
jo na sumu, da niso posebno zado-
voljni z njihovim gospodarstvom. Bila
je navzoča tudi šolska mladina z
učiteljem. Otroci so morali na poziv
italijanskega učitelja klicati »Evvi-
va Italia« in peti več italijanskih pe-
smi, ki so jih naučili za to slovesnost.
Neki kapitan alpinov je imel go-
vor, v katerem je poveljeval itali-
jansko znago in izrazil upanje, da
bomo tudi mi dobri italijanski po-
danički kakor beneški Slovenci. Na-
zadnje so ljudem dajali vino, bom-
bone in žepne rute v italijanskih
barvah in z grbi mest zasedenega
ozemlja. Torej s cukrčki pridobivajo
ljubezen slovenskega prebivalstva.

K vrašanje vsenčilšč.

Poverjenik dr. Verstovšek je pre-
jel naslednji brzojav iz Belgrade:
Zahvaljujem se za pozdrav ob slav-
nosti otvoritve tehniških tečajev v
Ljubljani. Pridružujem se z iskreno

— Ali ni strašno smešno, gospod baron,
stotnik od garde in kraljevi knjižničar, ki jo-
četa...

— To je zdravo, mi je dejal.

Nato je pozval svojo hčerko, ki je znova
obudila v naju grenko bolečino izgube.

Bilo je krog devete ure zjutraj. Ker so
bile njegove moči pri kraju, me je povabil, naj
zadremlejem na zofi, dočim bi se on podal v
spalnico. Dal mi je blazino pod glavo, pokrli
me s svojim vojaškim plaščem ter mi želel po-
čitka, ne da bi se mi še enkrat zahvalil, da ga
nisem pustil samega. V njegovi bratski prijaz-
nosti je bilo čutiti odmev nežnosti njegove
žene. Ona je polnila vse njegovo misljenje.

Pogreznil sem se v globoko spanje. V zad-
njem trenutku pa, predno sem izgubil zavest,
sem opazil, kako se je baron po prstih priplazil
do moje improvizirane postelje, da me še en-
krat vpraša, ako dobro ležim.

Vzbudil sem se krog polne. Bil je že po-
konci. Samota ga je plašila. Predlagal mi je
skupen zajuterk v parku. To sva storila.

Dan nama je minil v razgovoru o tem in
onem, zlasti pa v pomenku o bitju, v čigar živ-
ljenje je bilo vcepljeno najino življenje.

Oba naslednja dneva sem živel sam zase.
Iskal sem samote v svoji knjižnici. Podzemeljs-
ke kleti, prejem muzejske dvorane za skulpture,
so mi nudile zatočišče, odgovarjaloč mojemu
duševnemu razpoloženju. Veliki prostor v ro-
koko-slogu z izhodom na Levit trg, je vsebo-

val manuskripte. Tam sem posedal dolgo, vze-
majoč v roke, na kar sem slučajno naletel, kar
se mi je dozdevalo dovolj staro, da okrene
mojo pozornost od najnovejših dogodkov.
Ampak čim bolj sem se udajal čitanju, tem bolj
je soglašala sedanjost z minolostjo in orume-
nela pesma kraljice Kristine so mi šepetala lju-
bavna razodetja baroničina v uho.

Da bi se izognil pogovorom s prijatelji, ni-
sem obiskoval svoje običajne gostilne. Za no-
beno ceno nisem hotel oskruniti svojega jezika
s tem, da bi priznal krivovercem svojo novo
vero; nikdar in nikoli je ne smejo spoznati. Bil
sem ljubosumen na lastno osebnost, ki naj v
bodoče pripada samo njej. Če sem šel po cesti,
sem sanjal, da stopa pred mano zbor dečkov,
ki s cingljajočimi zvončki naznanjajo množici
bližanje Najsvetejšega, ki je bil skrit v mon-
štranci mojega srca. Domišljeval sem si, da
žalujem, žalujem za kraljico in toliko da nisem
pozival množico, naj odkrijejo glave spričo
maje mrtvorojene ljubezni, za katero ni bilo
nobene nade več, da bi kdaj oživila.

Tretjega dne me je iztrgalo iz moje omam-
ljenosti bobnanje garde, ki je marširala mimo,
ter Šopčevov žalni marš, ki sem ga začel na
ulici. Htel sem k oknu in opazil barona, stopa-
jočega na čelu garde. Pozdravil me je in je
svoj pozdrav podkrepil s hudomušnim sme-
ljajem. On sam je imel to misel, da je ukazal
svojim muzikom igrati najdražji baroničin
marš in nlegovi ljudje niso

na čast za naju oba, pred množico, ki je še
mnogo manj slutila.

Pol ure nato je vprašal baron v knjižnici
po meni. Peljal sem ga v kleti preko hodnikov,
zastavljenih z omarami in regali, v dvorano z
rokopisi. Bil je videti dobre volje in mi brez
pomisljanja pripovedoval vsebino pisma, ki ga
je bil prejel od svoje žene. Vse je šlo dobro.
Zame je še posebej priljubila drobno pisence.
Prečital sem ga v hlastni naglici, skrivajoč
svojo razburjenost, kolikor mi je bilo mogoče.
V prisrčnem in iskrenem tonu se mi je zahva-
ljevala, da sem se pobrigal za njene »sta-
rega«; rekla je, da ji je laskala bolest, ki sem
jo pokazal pri njenem odhodu. Ta čas da se
nahajala pri mojem rešilnem angelju, ki ga je
nežno vzljubila. Izčrpala se je v hvalospevih
o njenem značaju in končala s tem, da je pod-
žigala moje nade. To je bilo vse.

Ljubila me je torej, moj rešilni angelj, ta
pošast! Slabo mi je postajalo, če sem se zmi-
slil nanjo. Prisiljen sem bil zdaj, igrati lju-
bimca proti lastni volji; obsojen v ostudno ko-
medijo, ki morebiti ni imela konca. Nihče se ne
igra brez kazni z ljubeznijo; Ujet v zanjko sem
se trudil v svojem srdu, da razkrinkam to uma-
zano prikazen, ki me je prisilila k ljubezni:
imela je mongolske oči, njen obraz je bil siv,
njene roke rdeče. Z vražjim zadoščanjem sem
si klical v spomin njene zapeljive manire, njene
smutljive kretnje. Ali me niso moji prijatelji
utledljivo ogovraščevali, kakšna babnica je to, ki

hodim ž njo po predmestnih parkih na iz-
prehod?

Zelo radostno sem se spominjal, kako mi
je nastavljala pasti, kako je bila pozorna, kako
je znala vse lepo zaokreniti, da me vjame. Ako
je na primer potegnila svojo uro izpo-
bluze, je storila tako, da se je videlo košček perila.
In ono nedeljo, ko sva se izprehajala v parku!
Hodila sva po veliki aleji, ko mi je predlagala,
da kreneva v goščo. Lasje so se mi ježili, ko
sem začul takšen predlog: kako slab okus! Ko
pa sem ji ugovarjal, je odgovorila: Ah kaj,
spodobno!

Hotela je natrpati velikonočnic pod lešev-
jem. Zapustila je drevedo, stekla v grmovje
in izginila. Sledil sem ji malce v zadregi. Iz-
brala si je skrit prostorček pod kozjo češnjo in
je sedla. Sirovo je razprostrla svoja krila in
iztegnila dvoje malih, vsled ozeblin nakaznih
nog. Bil je mučen prizor; moral sem se domi-
sliti starih korintskih devic, ki so se razsrdile,
ako je običajno posiljevanje predolgo izostalo.
Oledela je vame z vsem izrazom. Pri moji
verji, njeni čednosti sem prizanesel ta dan
edino radi tega, ker je bila tako grda in se mi
takšna lahka zavolevanja gabilo.

Vse te podrobnosti, ki sem jih doslej radi
njih zopernosti zatiral v sebi, so me je težil
v tem hipu, ko je izgledalo, da se mi hoče udati.
Želel sem komedijantu srečo v njegovi lju-
benski stvari. Toda moral sem se pokoriti in si
soot nadeti krinko
(Dalje prih.)

želo, da bi prinašali ti težaji čim več sadu onemu delu našega naroda, ki mu doslej ni dovolila neprilateljska zavist, da bi se razvil do višje kulturne moči. Bodite uverjeni, storiti hočem, da bo mogoče otvoriti čimprej v Ljubljani najvišji kulturni zavod, vsenčističe: vaše sanje, vaše želje. — Minister prosvete: Ljubomir Davidovič.

Razpis profesorjskih mest.

Na državni obrtni šoli v Ljubljani je razpisanih za prihodnjo šolsko leto 9 učnih mest IX. oziroma VIII. čin. razreda, in sicer: troje učnih mest za stavbne inženierje, troje učnih mest za strojne inženierje, eno učno mesto za inženierja - elektrotehniko, eno učno mesto za dekorativno in figurarno risanje in eno učno mesto za obrtno trgovske predmete. Prošnje je vložiti do konca t. m. potom šolskega ravnatelja na poverjeništvu za uk in bogocastje.

Služba pisarniškega oficijanta

Ali oficijantke je razpisana na državni obrtni šoli v Ljubljani. Prošnje je vložiti do 20. junija t. l. na ravnateljstvo.

Razpis služb.

Na državnih srednjih šolah v območju deželne vlade za Slovenijo so proste sledeče stalne učiteljske službe: 1. na državni realni gimnaziji v Ljubljani: služba učitelja za francosčino kot glavni, latinščino in grščino, kot postranski predmet. 2. na državni gimnaziji v Novem mestu: služba učitelja za nemščino kot glavni, latinščino in grščino kot postranski predmet; služba učitelja za slovenščino kot glavni, latinščino in grščino kot postranski predmet; služba učitelja za prirodopis kot glavni, matematiko in naravoslovje kot postranska predmeta. 3. na državni gimnaziji v Kranju: služba učitelja za latinščino in grščino kot glavna, slovenščino kot postranski predmet. Vsi prosilci morajo biti izpraznjeni iz slovenske kot učnega jezika. Prošnje opremljene s predpisanimi prilogami naj vložijo prosilci predpisanim uradnim potom pri višjem šolskem svetu v Ljubljani najkasneje do 15. junija 1919. Na kasnejše došle prošnje se ne bo oziralo. Vsi stalni učitelji, ki so nameščeni v zmislu § 62. službene pragmatike za državno učiteljsko bivše Avstrije, naj prosijo za razpisane službe, da se jim končno določi službeno mesto. — Višji šolski svet v Ljubljani.

Zglasitev.

Na podlagi naredbe poverjeništvu deželne vlade za notranje zadeve v Ljubljani z dne 31. maja 1919, štev. 4470/preds. policijsko ravnateljstvo razglasuje, da se morajo takoj na policijskem ravnateljstvu v Ljubljani, II. nadstropje, soba št. 12 prijaviti sledeče osebe, pri družinah pa družinski predstojniki, s tozadevno izdanimi modrimi zglasilnicami in sicer: 1. vsi pripadniki Nemške, Nemške Avstrije, Ogrske, Bolgarske in Turčije, 2. vse osebe nemške in madžarske narodnosti, ki niso vsaj 30 let že pristojni v katerikoli občini sedanjega kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev in 3. vsi doslovijenci iz javne službe in njih svojci. Potrebne zglasilnice so na razpolago na vseh stražnicah in v zglasovalnem uradu. — Prestopke te naredbe se bo kaznovalo po § 9. zakona z dne 5. maja 1869, drž. zak. št. 66 z globo do 2000 kron ali zapornom do 6 mesecev. — Policijsko ravnateljstvo v Ljubljani.

Opozorjamo

na knjigo: »Osnutek zakona o zavarovanju delavcev«, ki izide v par dneh v založbi »Zveze bolniških blagajin, Ljubljana, Turjaški trg«. Vsi sodruzi in sodružice, ki se pečajo s temji vprašanji, naj si nabavijo to knjigo in se seznanijo z zakonskim načrtom o zavarovanju delavcev za slučaj bolezni in nezgode. Tudi zdravnike, bolniške blagajne ter druge delavske organizacije se opozarja na to knjigo, da si jo takoj naroče, ker je naklada omejena le na par sto iztisov. Cena še ni natančno določena. Vsekakor bo stala knjiga 16 do 20 K.

Za točno obveščanje javnosti.

LDU. Belgrad, 4. Da bi se obveščanje točno, redno in hitro vršilo ter se vsa javnost, časopisje in prebivalstvo točno informirala o vseh dogodkih v kraljestvu in inozemstvu, bo ministrstvo za zunanje stvari otvorilo državne urade v središčih kraljestva. Ti uradi bodo v tesni zvezi med seboj ter bodo prejemali vesti od glavnega informativnega novinskega urada v Parizu. V teh pradih bodo nastavljeni samo časnikarji po poklicu.

Drobno.

— Vozni red na progah kralj. državnih železnic v Ljubljani: Proga Planica-Jesenice. Odhodi iz Planice: 3.45, 16.59; prihodi v Jesenice: 4.55, 17.45; odhodi iz Jesenice: 10.30, 22.05; prihodi v Planice: 11.23, 22.58. — Proga Jesenice-Bistrica, Bohinjsko jezero. Odhodi iz Jesenice: 10.00, 15.10, 22.10; prihodi v Bistrico Boh. jezero: 10.53, 16.05, 23.09; odhodi iz Bistrice Boh. jezero: 4.01, 8.06, 17.00; prihodi v Jesenice: 5.02, 9.15, 18.03. Razum tega ob nedeljah in praznikih odhod iz Jesenice ob 7.30; prihod v Bistrico Boh. jezero ob 8.23; odhod iz Bistrice Boh. jezero ob 18.36; prihod v Jesenice ob 19.45. — Proga Jesenice-Ljubljana gl. kol. Odhodi iz Jesenice: 5.19, 10.20, 18.29, ter ob nedeljah in praznikih 2.22; prihodi v Ljubljano gl. kol.: 7.36, 12.40, 20.44, in ob nedeljah in praznikih 22.46; odhodi iz Ljubljane gl. kol.: 6.37, 11.54, 18.45, ter ob nedeljah in praznikih 4.55; prihodi v Jesenice: 9.30, 14.31, 21.18 in ob nedeljah in praznikih 22.10. — Proga Kranj-Tržič. Odhodi iz Kranja: 8.15, 13.05, 20.25; prihodi v Tržič: 9.12, 13.59, 21.19; odhodi iz Tržiča: 5.31, 9.30, 18.30; prihodi v Kranj: 6.18, 10.16, 19.19. — Proga Ljubljana drž. kol. — Kamnik. Odhodi iz Ljubljane drž. kol.: 7.48, 15.10, 19.30; prihodi v Kamnik: 9.02, 16.34, 20.45; odhodi iz Kamnika: 5.28, 12.00, 17.05 ter ob nedeljah in praznikih 20.50; prihodi v Ljubljano drž. kol.: 6.44, 13.18, 18.26 in ob nedeljah in praznikih 22.10. — Proga Ljubljana gl. kol. — Novo mesto — Karlovac in Kočevje. Odhodi iz Ljubljane gl. kol.: 8.00, 13.36, v Karlovac in Kočevje, 19.04 v Kočevje, 23.40 v Karlovac; prihodi v Novo mesto: 10.55, 17.52, 2.33; prihodi v Karlovac: 14.55, 20.59, 7.30; odhodi iz Karlovca: 2.07, 9.30, 14.20; odhodi iz Novega mesta: 6.03, 13.21, 18.02; prihodi v Ljubljano gl. kol.: 8.59, 16.30, 21.03; prihodi v Kočevje 11.11, 17.46, 22.16; odhodi iz Kočevja 5.50, 13.16, 17.46. — Na delni progi Trebnje Novo mesto odhod iz Trebnja: 6.42, prihod v Novo mesto 7.16; odhod iz Novega mesta 9.16, prihod v Trebnje 9.50. — Proga Trebnje — St. Janž na Dol. Odhodi iz Trebnja 10.30, 14.10, 18.57, prihodi v St. Janž na Dol.: 11.28, 15.07, 19.58; odhodi iz St. Janža na Dol.: 5.28, 12.44, 15.45; prihodi v Trebnje: 6.32, 13.48, 17.05. — Proga Novo mesto — Iz Novega mesta: 5.00, 11.12, 16.00, 18.10; prihodi v Stražo — Toplice: 5.18, 11.30, 16.18, 18.28; odhodi iz Straže — Toplice: 5.27, 11.52, 17.20, 18.42; prihodi v Novo mesto: 5.43, 12.10, 17.38, 19.00. — Proga Dravograd — Meža — Velenje — Celje. Odhodi iz Dravograda Meže: 12.02, 17.23; prihodi v Velenje: 13.32, 19.00; odhodi iz Velenja: 5.39, 16.40; prihodi v Celje: 6.58, 18.06; odhodi iz Celja: 7.44, 13.20; prihodi v Velenje: 9.13, 14.48; odhodi iz Velenja: 9.43, 14.53; prihodi v Dravograd — Mežo: 11.20, 16.30.

— Zahvala. Povodom upokojitve g. dr. Pregelja, zdravstvenega svetnika višjega okrajnega in juž. žel. zdravnika v Ljubljani zahvaljuje se tem potom kurilniško osebo juž. železnice v Ljubljani za njegovo večletno požrtvovalno lečenje istega. Zaradi njegove človekoljubnosti in vestnosti v izvrševanju zdravniškega poklica, si je osvojil srca, zapužanje in spoštovanje vsega osebja kakor njih svojcev. Neprecenljivih zaslug si je iztekel začasa dolgotrajne vojne dobe, ko je moral zaradi velike obolelosti kurilniškega osebja opravljati potrojeno delo, predsediti cele ure in deliti zdravniško pomoč kurilniškemu osebju, neglede na to, da je imel še veliko število bolnikov, h katerim je moral iti na dom. Poslavljamo se tem potom od g. dr. Pregelja, želeč mu vse najbolje v njegovem zasluženem pokoju, zagotavljajoč mu hvaležnost za vedno.

— Odkladanje smeti na prepovedanih prostorih. Nekatere stranke stresajo smeti in druge odpadke kar na cesto ali na kup na druge prostore, zlasti pa na bregove Ljubljane. To je sploh prepovedano, pa sedaj v poletnem času radi povzročenega smrada za zdravje še posebno nevarno. Smeti, pepel in druge suhe odpadke je oddati na mestni voz, ki naznani svoj prihod. Kdor se ne bo pokoril temu opominu, se bo strogo kaznoval po § 109. cestn. pol. reda.

— Brivnice bodo odprte na binkoštno nedeljo do 12. ure upoldan, na binkoštni ponedeljek pa cel dan zaprte.

— Denarni zavodi na Slovenskem. V smislu zastopnikov denarnih zavodov z dne 14. marca t. l. se

na binkoštno soboto dne 7. t. m. bo denarnih zavodih na Slovenskem ne bo poslovalo.

— I. splošno društvo jugoslovanskih vprokajencev je imelo 4. t. m. društveni shod z dnevnim redom: stališče vprokajencev, odgovor župana in vlade, oziroma železniške uprave na izročene spomenice, navsveti in sklepi za točno od pomoč in raznoterosti. Predsednik pozdravi povabljeni zastopnika juž. železnice in obinskega odbornika Kovača, ter prečita uradni županov odgovor, ki imenuje našo spomenico nedopustno. Državna železnica je odgovorila potom vlade, da bodo zaostanki v kratkem izplačani. Obžalujemo, da da se nas ni smatralo vrednim, odzvati se našemu povabilu. Navzoči zastopnik južne železnice se je upravičeval s finančnimi razmerami, vendar je obljubil priporočati, da se od pomore bednemu stališču vprokajencev. Prečitan je bil osnutek spomenice na narodno predstavništvo, ki je bil soglasno sprejet. Sklene se prositi zastopnike v predstavništvu za podporo in poslati odposlance v Belgrad, da merodajnim činiteljem osebno priporočijo spomenico, in da v pokritje teh stroškov vplačajo člani po 1 K (po možnosti več), kar so navzoči že storili; ostale pa prosimo, da takoj vplačajo. Pri raznoterosti predlaga, da se povabi tudi vprokajene na deželi, da pristopijo k društvu v svojo in splošno korist.

— Odgovor nemških neodvisnih socialistov Čičerinu. Strankino vodstvo nemških neodvisnih socialistov je odgovorilo na nedavni Čičerinov pozdrav tako-le: »Popolnoma smo prepričani, da ne bo mogel biti versailleski mir trajen kakor ni mogel biti to mir v Brest-Litovsku. Prepričani smo, da bo rešila večja solidarnost svetovnega proletariata nemško delavno ljudstvo in drugo človeštvo izpod kapitalističnega jarma.

— Tedenski izkaz nalezljivih bolezni v ozemlju deželne vlade za Slovenijo od 18. do 24. maja 1919. Davica (Diphtheria). Krški okraj: občina St. Rupert: 1 oseba obolela. Trebušni tifus (Typhus abdominalis). Radovljanski okraj: občina Ribno: 1 oseba obolela. Osepnice (Variola). Brežiški okraj: občine: Artiče: 2 osebi oboleli; Kapele: 5 oseb obolelo; Sv. Peter: 1 oseba obolela; Videm: 3 osebe obolele. Celjski okraj: občine: Loka: 3 osebe obolele, 1 umrla; Trbovlje: 4 osebe obolele, 2 umrli. Črnomeljski okraj: občina Vinica: 1 oseba obolela. Krški okraj: občine: Radeče: 1 oseba obolela; St. Crucia: 2 osebi oboleli. Kočevski okraj: občina Kočevje: 1 oseba obolela. Ljubljanski okraj: občina Vrhnika: 2 osebi oboleli. Ljubljana, mesto: 1 oseba obolela. Ljutomerski okraj: občine: Mala nedelja: 1 oseba obolela; Odehnarci: 1 oseba obolela; Presika: 1 oseba obolela. Maribor, mesto: 4 osebe obolele. Ptujski okraj: občine: Markovci: 3 osebe obolele; Savci: 1 oseba obolela; Spodnje Sečovo: 1 oseba obolela; Stolmci: 2 osebi oboleli; Trnovci: 1 oseba obolela.

Slovenski delavci in narodni socializem.

»Nova Ljuba« od 29. maja prinaša pod gornjim naslovom oklic na slovensko delavstvo in ga vabi v NSZ na ta način: »Narodna socialna zveza je organizacija, ki deluje edine v korist delavstva. V svobodni državi morajo biti tudi svobodni državljani. Delavstvo, ki je doslej služilo tujemu kapitalu, se mora osvoboditi in pridobiti vse one pravice v javnem življenju, ki so jih doslej uživali le posamezni sloji« itd. Zadnji odstavek se glasi: »Naj bo torej dolžnost slehernega poštenega Slovenca, da zbira prispevke za narodno socialni sklad. Slovensko delavstvo se mora osvoboditi brezdomovinske internacionalne, ki uničuje državno in narodno misel slovenskega proletariata«.

Kdo je pisal ta članek, nas ne zanima. Iz članka pa se jasno sčuna, kako zavijajo pristaši, ozir. njih voditelji svoje smotre s socialističnimi ovitki. Naše soc.-dem. delavstvo se po tem članku in tudi po kakem miljejem ne bo dalo zapeljati od svojih ciljev, ker natančno pozna razmerje med seboj in kapitalizmom, tudi slovenskim. Delavce, ki so mogoče včlanjeni pri NSZ pa resnično obžalujemo, da se dajo voditi od takih fraz. NSZ res agitira z vsemi stavki, ki so navidez polni demokratizma, v resnici pa so le tako demokratiški, kot je praktično demokratiška JDS, stranka kapitalistov. Prepričan sem, da pisec članka niti vedel ni, kaj je pisal; ker kako bi mu sicer mogli uiti stavek: V svobodni državi morajo tudi biti svobodni državljani... Prosim vas, na kak način si pred-

stavljate svobodno državo brez svobodnih državljanov?

Zal nam je, da se nekaj inteligentnih delavcev da voditi s takimi frazami za nos. Ali res ne vidite, da je NSZ inscenirana le od meščanske, buržoazijske stranke? Saj ta vaša NSZ ni niti kaka zmerna socialistična stranka, temveč izključno meščanska, prirejena od kapitalistov ravno tako, kakor priredi milosrdna purgarija kake dobrodelne akcije, recimo srečolove. Če bi bili voditelji res navdahnjeni od dobrotnega duha, bi jih štel kvečjemu pripadnikom tisti humanitarne sekti, ki ustanavljajo razna društva za krmljenje ptičev, društva proti mučenju živali itd., ki upeljujejo razne dobrodelne zbirke za invalide, mesto da bi stopili državi na prste in jo prisilili, da ona vse potrebno ukrene.

Mogoče, da hočejo momentano od pomoči in zboljšati položaj delavstva, a tega jim ne upam dvakrat očitati. V najbolj optimističnem slučaju bi jih še prišteval ti zakotnim reformatorjem.

»Socializem« s tako močno narodnostno podlago je samo borba buržoazije proti proletariatu. Kapitalistične stranke potrebujejo vedno kak hloď, s katerim se zabavljajo, pa naj si bo isti v obliki vere ali pa narodnosti. NSZ je vrgla pred sebe narodnost. Sedaj, ko smo vsi prepričani, da je narodnostni boj med nami ponehal, ker so tujenarodni elementi odstranjeni že s tem, ker smo v Jugoslaviji sami Slovani, izrabljajo še vedno narodnostni moment samo zato, da bi se ubranili socialnih reform, vsled katerih bi ne mogli več izkoristiti delavskega razreda. Vsak misleč delavec mora to spoznati. Točka, na kateri se vse suče, je »narodno« premoženje. Slovenski kapitalist je narodnjak. Njegovo premoženje je »narodno« premoženje; samo s tem razlokom, da je posamezni kapitalist njegov lastnik; in z ozirom na narodno barvo tega kapitala se ga naj niti ne dotakne! Misliti namreč na oboje: na privatno last in posebno še na socialne uredbe, ki obstoj takih premoženj omogočajo. Ta narodni »socializem« zahteva, da naj proletarijat z ozirom na narodnost prizna vse dosedanje družabne buržoazijske uredbe ter se naj otrese predsodkov o njih.

Nam socialistim demokratom očitate nemčurstvo, ruvanje proti državi, brezdomovinstvo... To je samo zato, ker si ne veste drugum potom pomagati, ker nikakor ne marate odložiti svojih predprav. Mi smo na stališču, da je v tem trenutku, ko se je Jugoslavija ustanovila, odpadel narodnostni moment, nastal pa državni — ki je vendar tudi naroden! — in naša dolžnost je, da si v svoji državi zasiguramo tiste pravice, ki nam dajo v človeški družbi enakovredni človeški značaj življenja! Vsako podtikanje drugih namenov je zlobnost, ki jo uzganje namenoma. Če si buržoazijci mislite, da nas boste potom administrativne reforme odvrnili od naših ciljev, se zelo motite. Kaj pomaga ptiču, če ima še toliko sladkorčkov — v kletki! Jasen dokaz vaših namišljenih reform pa se je prav očito pokazal z uvedbo svobodne trgovine. V interesu delavstva — recimo po vašem: narodna — ste pripustili svobodno trgovino... da se je neovirano pomnožilo »narodno« premoženje »narodnih« spekulantov in navijalcev cen. In vse vaše reforme bi imele enako lice. Nevede ste pa razkrinkali svoje demagoške namene v zadnjem odstavku, kjer prosite za prispevke za narodno - socialni sklad. Radovedni smo, koliko bo dal na pr. g. R. ali kak drug podjetnik, narodnjak v ta fond, da bodo njegovi delavci lahko proti njemu — štrajkali!... —or.

Pregled angleških socialističnih strank.

Ob Veliki noči sta se sestali na Angleškem konferenci dveh tamkajšnjih socialističnih strank, t. zv. »neodvisne delavske stranke« in »angleške socialistične stranke«. Neodvisna delavska stranka (Independent Labour Party) obstoja nad 30 let in je bila ustanovljena od Keir Hardieu. Stranka je hotela izvesti v začetku velike boje z konservativnim duhom angleškega delavstva. V zadnjem času se je ta stranka zelo pomnožila, tako da je sedaj po številu svojih članov in po uplivu ena izmed najmočnejših socialističnih strank v Evropi. Steje okoli 753 organizacij z 80.000 člani.

Sedanja konferenca je otvoril njen predsednik Filip Snowden, ki je v svojem govoru označil razloge sedanjih delavskih nemirov, in kot take označil: neizvršitev obljub s strani vlade, rastoča nezaposlenost in dra-

ginja, ter novo razumevanje pravice, Snowden je rekel: »Mi nismo pristaši nasilja, v naši deželi ni potreba pravi demokraciji posluževati se nasilja, da doseže svoje cilje«. Konferenca je odobrila mnogo resolucij, tičočih se politike stranke. V eni resoluciji izraža konferenca zadovoljstvo nad zborovanjem bernske Internacionalne. Prišlo je tudi do diskusije o delavskih svetih. Jowett in Mac Donald sta izjavila, da ne nasprotujeta temu sistemu v drugih deželah, a uvedanje tega sistema bi bilo za Angleško pogrešno. Predlog o tem je bil od večine odklonjen.

Druga stranka, angleška socialistična stranka je nastala iz bivše socialno demokratske federacije, ki jo je osnoval Hyndman. Za časa vojne se je ta stranka razcepila na dve: ena pod vodstvom Hyndmana je postala narodno socialistična in hotela zmago entente; druga — pacifistična — je obdržala svoje staro ime in sklenila, da se mora delovati okolo fuzije z neodvisno delavsko stranko, za kar je bil izvoljen poseben odbor. V tej stranki so zastopani tudi ekstremni socialisti — boljševiki — ki so predlagali, da se naj pristopi k tretji (moskovski) Internacionali, a od večine je bil ta predlog odbit.

Angleški socialisti se niso nadejali vojne; vojna je bila zanje razočaranje, povzročeno po izdaji nemških socialistov. V sled tega je nanje tako delovalo, da so začetkom vsi podpirali vlado. Stari, ki so za vojne umrli. Keir Hardie in Mac Donald, so na zborovanjih navduševali maso za vojno. Hyndman je takoj zavzel protinemško stališče, čeravno so ga nemški socialisti smatrali za najboljšega angleškega socialista. Politika tajnika delavske stranke Hendersona je stala tudi od početka v podpiranju vlade. On sam je bil minister. Kmalu se je okrenil ter je, kd se je vrnil iz Rusije, deloval z Mac Donaldom za sklicanje mednarodnega kongresa v Stokholmu, kojega cilj je bil, da pride čimprej do sporazumnega mira. Henderson je drugače zelo neodločen; enkrat je navduševal za zmago, drugič za sporazumni mir, vsled česar je izgubil mandat. Napačno se sodi, ker se ga smatra za duševnega voditelja angleškega delavstva, kajti duševni voditelj je Sydney Webb, eden intelektualno najmočnejših Angležev.

Vodji Independent Labour Party, Snowden in Mac Donald sta bila za sporazumni mir in obnovo status quo ante, ne znajoč, da je bil predvolni položaj ententnih in centralnih kapitalistov tak, da se vojna ni mogla preprečiti.

Vestnik „Svobode“.

Sodruge, ki imajo vstopnice za pozdravni večer v predprodaji, prosimo, da odračunajo najkasneje v nedeljo do 10. ure dopoldne.

Kultura.

»Ljubljanskega Zvona« 5. številka, mesečnika za književnost in prosveto je izšla s sledečo vsebino: Igo Gruden: »Pomladni veter«, »Domotožje«; dr. Ivan Tavčar: »Visoka kronika«; N. F. Preobraževskij: »K zedinjenju cerkva«; Pavel Gollia: »Zimski motiv«; Ivan Zorec: »Za doto«; Ivan Albreht: »Cilka«; Pastuškin: »Bojevniki«; Avgust Žigon: »Prispevek k petdesetletnici Igo Gruden«; »O sladke sanje«; C. Manclair — A. Debelljak: »Minuta«; Ivan Albreht: »Krojač Marka«; Li. stek. Nove knjige. — »Ljubljanski Zvon« stane celoletno 30 K. posamezna številka velja 3 K.

Umetnostna razstava v pavillonu R. Jakopiča se odprla v nedeljo, dne 8. junija ob 11. dopoldne. Razstava obstoji iz dveh delov. En oddelek namenjen umetni naraščanju. Zastopani so sledeči slikarji: Anžik F. Jakac B., Kos G. A., Milunović M., Pilon V., Kterle F., Šubic F., Zupan F., Zupanec A. in kiparji: Dolinar F., Kralj F., Studin M. — Drugi oddelek vsebuje stare umetnine iz privatnih zbirk.

Tragedija srbskega naroda. V. sredo, 4. t. m. je predaval srbski pisatelj Branislav Nušić v opernem gledališču o tragediji srbskega naroda. Gledališče je bilo zasedeno do zadnjega prostora. Ko se je prikazal Nušić na odru v sredi med podarjenimi venci, ga je občinstvo pozdravilo z burnim aplavzom. — Pisatelj je s pesniškim vznosom podal sliko za sliko, žalosten umik srbske vojske, dece, starčkov in žen pred nemškimi in avstrijskimi vojskami. V tem besedam in krasnemu pisateljevemu težku je občinstvo pazno sledilo. Pisatelj je čutil svojo bol in bol svojega naroda, gledal trpljenje stradalocih volakov, umiranje ne-

dolžne dece vsled lakote in vsled sovražnega ognja, žalostne matere, ki so morale zapustiti svoj dom in bežati s svojim detetom na prsih od doma po strmih potih čez hribe brez vsakega cilja in tolažbe. Bajko bodo smatrali naši zamejci to trpljenje, a vendar je resnično. — Pisatelj je žel za svoje krasno predavanje zasluženo pohvalo.

Uspeh srbske opere v Curlihu. Iz Berna nam poročajo, da je bila v četrtki vprizorjena v Curlihu premiera opere »Ksenija« srbskega pisatelja Aleksandra Džimića. Ne-le opera, temveč tudi jugoslovanska godba v obče, sta dosegli sijajen uspeh.

Gospodarstvo.

Poljedelski stroji iz Amerike. LDU, Belgrad, 4. Ministrstvo trgovine bo nabavilo v Ameriki večje število poljedelskih strojev, ki se bodo razdelili med one kraje, ki so med vojno največ trpeli. V poštev pridejo vse pokrajine, ki so bile zasledene od Bulgarov.

Tečaj za železno betonske traverze, ki ga je nameraval prirediti

Urad za pospeševanje obrti dne 7. junija se preloži na poznejši čas in se lahko še nekaj udeležnikov sprejme. Natančni datum o pričetku bomo pravočasno objavili v časopisih.

Izvoz v inozemstvo. LDU, Belgrad, 4. Vlada je prepovedala izvoz raznih vrst blaga v sovražne države. Dovoljen je samo v primerih posebne potrebe. V zavezniške dežele je izvoz dovoljen. Nadzorstvo in statistiko izvozne in uvozne trgovine organizira finančno ministrstvo samo. Uvoz je dovoljen iz zavezniških in neprijateljskih držav.

Trgovske pogodbe. LDU, Belgrad, 4. Po sklepu miru se bodo takoj sklenile trgovske pogodbe z zavezniškimi državami. Za sedaj obstoja samo trgovska pogodba s čehoslovaško republiko. V finančnem ministrstvu se je ustanovila komisija, ki ima nalogo proučiti vse bivše trgovske pogodbe, med drugimi tudi pogodbe z Avstrijo in Ogrsko.

Monopoliziranje alkohola. LDU, Belgrad, 4. V parlamentarnih krogih se govori, da se pripravlja poseben načrt za monopoliziranje alkohola, davka na zabavišča in takse na kavarne, ki so odprte vso noč.

Najnovejša poročila.

Ofenziva na Koroškem, Velikovec zavzet.

LDU, poroča z dne 6. junija ob polu eni ponoči iz poluradnega vira: Naše hrabre čete so z velikim navdušenjem in s smelim naskokom osvojile Velikovec, Hudo, Grebinjin in St. Andraž. Sprednji oddelki so dosegli reko Krko, Dječje in St. Janž nad mostičem. Sovražnik meče orožje proč in se podaja. V Celovcu vlada panika. Naš mnogo mučen narod z one strani Drave pričakuje najslovesnejše našo vojsko, svoje brate in osvoboditelje. Nemci so učinili nečuvna barbarstva v Velikovcu in v drugih mestih, iz katerih so morali pobegniti. — Pogajanja v Kranju potekajo za nas polno; v teku jutrišnjega dne se more pričakovati končni rezultat.

Samostojnost davčnih uradov.

LDU, Belgrad, 4. Davčni uradi v Bosni in Hercegovini, Dalmaciji in Sloveniji se odcepilo od okrajnih oblasti in preosnujejo v samostojne urade.

Narodno predstavništvo.

LDU, Belgrad, 4. Današnje sejo narodnega predstavništva otvoril predsednik dr. Draža Pavlovič ob 9. uri 20 min., nakar se zapisnik odobri brez izpremembe. — Poslanec dr. Aleksa Miovč (radikalec) stavi vprašanje na vojnega ministra zaradi vojnih beguncev. Vojni minister general Hadžić odgovarja, da ne more dati točnega odgovora, ker je šele nedavno postal minister, a bo vprašanje proučil ter ukrenil vse potrebno, da se bo na izvajanje zakonov določb polagala vsa važnost. Poslanec Milutin Dragović vpraša vojnega ministra, zakaj se še niso oprostil vojaške dolžnosti učitelji, občinski poslovodje in oni, ki se morajo oprostiti vojne dolžnosti na podlagi sklepa ministrskega sveta. — Vojni minister odgovarja, da so se oprostile vojne dolžnosti osebe, ki so bile za oprostiti. Sedaj je le še malo število neoprostjenih in oni, ki se ne morejo izmenjati, dokler se ne dobijo potrebne strokovno izvežbane osebe. — Poslanec A. Kristan (socialist) interpelira ministra za promet zaradi proste vojnega poslanca na Južni železnici. Minister Vučković odgovarja, da je podvzel vse korake, da dovolijo zasebne železnice brezplačno vožnjo poslancem. — Zbornica preide nato na dnevni red. Najprej se izvoli šest odsekov. Za tem se čita poročilo verifikacijskega odbora o polnomočnosti mandata Riste Jovanovića iz Černogore, nakar preide zbornica v razpravo zakonskega predloga o polnomočnosti. Poročevalec Hlanček čita poročilo odbora za zakonsko predlogo o polnomočnosti in priporoča sprejem tega predloga. Zakonski predlog se je sprejel v splošnem in v posameznosti.

stih brez debate, nakar zaključil predsednik sejo ob 11. uri 50 minut ter določi prihodnjo na četrtke ob 16. uri z dnevnim redom: Odgovori na razne interpelacije. Danes popoldne ob 17. je bilo važno posvetovanje narodnega predstavništva, na katerem so se razpravljala vprašanja, ki so v zvezi z zunanjim položajem. Minister za zunanje stvari je sprejel danes štirirano brzojavko iz Pariza, zaradi katere se je sestal ministrski svet. Pod utisom došlih vesti vlada v političnih krogih velika potrtost. Brzojavka dosedaj še ni dešifrirana, a se govori, da se bo po došlih vesteh ustanovila nova država, ki jo bo tvorila Reka z zaledjem, Sušakom, Bakrom in delom Istre. Na tem ozemlju bo imel vladarsko oblast direktorij, v katerem bosta 2 Italijana, 1 Jugoslovani, 1 Madžar in 1 reški meščan.

Binkoštna počitnica.

LDU, Belgrad, 4. Binkoštna počitnica narodnega predstavništva bodo trajale samo 4 ali 5 dni, ker mora parlament ostati skupaj zaradi važnega zunanjega položaja.

Letošnja žetev v Srbiji.

LDU, Belgrad, 4. Vsled pogostega dežja bo letošnja žetev slaba. Ponekod so trikrat sejali, a brez uspeha. Enako je s sadjem in tudi vinogradi so mnogo trpeli.

Odredba trgovinskega ministra.

LDU, Belgrad, 4. Minister za trgovino in industrijo je odredil, da se imajo vsi državljani čehoslovaške republike, ki zaprosijo za svoje obrti protokoliranje tvrdke, smatrati kot državljani prijateljskih in zavezniških držav in da jim morejo trgovske zbornice dati dovoljenje za obratovanje v naši državi.

Prošnja Sližanske občine za 20.000 dinarjev posojila.

LDU, Belgrad, 4. junija. Občina Sližanska v ljubljanskem okraju je poslala narodnemu predstavništvu prošnjo, naj se ji dovoli posojilo 20 tisoč dinarjev, vračljivih v 4 letih po demobilizaciji. Ta denar porabi za zgradbo nove šole in občinske hiše. Občino so svoječasno Bulgari skoro popolnoma uničili. Samo v tej občini je bilo ubitih 257 oseb vseh starosti, od novorojenčkov do starcev. Interniranih je bilo 300 oseb, mučenih na razne načine je bilo 400 oseb, ki so vsled trpljenja pomrle ali pa še umirajo. Upeljenih je bilo 120 hiš za stanovanje, poleg teh pa še 1600 drugih zgradb, tako, da občina brez zaprosene pomoči ne more obstati.

Izprememba zakona za vseučilišča.

LDU, Belgrad, 4. Minister prosvete je predložil narodnemu predstavništvu zakonsko predlogo o izpremembah zakona za vseučilišča. Belgrajsko vseučilišče bo imelo me-

sto treh šest fakultet, in sicer bogoslovsko, filozofsko, pravno, medicinsko, tehnično in kmetijsko.

Preiskava krivcev zaradi pomirlosti vojakov.

LDU, Belgrad, 4. Poslanec Ranko Obradović je v narodnem predstavništvu postavil vprašanje na ministra vojne in mornarice, zakaj se ne spuščajo vsi vojniki s solunske fronte na dopust, medtem ko so se dosedaj spuščali samo posamezniki. — V ponedeljek se je sestal anketni odbor na podlagi sklepa srbske narodne skupščine izza decembra l. l., ki ima nalogo preiskati, kdo je zakrivil, da je na tisoče naših vojaških novincev in mladeničev pomrlo na poti pri umiku skozi Albanijo. Za predsednika je izvoljen radikalec Uroš Lomović, za tajnika pa samostalec Živoj Zlatić. Odbor bo takoj začel z delom ter bo zahteval vse akte, ki se tičejo teh dogodkov in ki jih hrani vojno ministrstvo. Zbral bo tudi vse interpelacije, ki so bile vložene zaradi tega v srbski narodni skupščini ter apeliral v »Službenih novinah« na narod, naj vsakdo, kdor bi kaj vedel o teh dogodkih, in kdor bi bil prizadet, javi to odboru.

Poprava belgrajskega gledališča.

LDU, Belgrad, 4. Izvršene so vse priprave, da se staro gledališko poslopje popravi. V starem gledališču se bodo predstave vršile toliko časa, dokler ne bo zgrajeno novo, za katero je načrt že gotov. Sedaj pričakuje prihoda intendant profesorja Milana Grola in se bo ob njegovem prihodu rešilo gledališko vprašanje, kakor tudi vprašanje potujočih gledaliških družb.

Nova železniška proga.

LDU, Belgrad, 4. Kraljevski vladi je dovoljen kredit za zgradbo železniških prog Knježevac-Niš, Topčider-Mala Prhinja-Požarevac, Niš-Prokuplje-Mrdar, Kragujevac - Raška-Kruševac-Jankova Klisura.

Italijani prekoračili demarkacijsko črto.

LDU, Split, 5. (DDU.) Italijani so prekoračili demarkacijsko črto in zasedli vasi blizu Mitlo - Vienovca pri Trogiru. Župniku, ki je pobegnil v Trogir, so poslali pismo, v katerem ga prosijo, naj se vrne, češ, da mu jamčijo za varnost.

Prodiranje Madžarov v severni Ogrski.

LDU, Budimpešta, 5. (Brezlično.) Ogrski korespondenčni urad poroča 4. junija: Naše čete nadaljujejo prodiranje v severni Ogrski. Sovražnik je izvršil na več mestih protinapade, ki so bili odbiti. Zavzeli smo Ersekulvar in Tokaj. Ozemlje zapadno od Tise smo popolnoma očistili Rumunov. Naše čete so napadle z velikim elanom v dolini Losonczpatak, zlomile žilavi odpor sovražnika ter si tako odprle pot proti Zolymu. Na ostalih frontah je položaj neizpremenjen. — Vrhovno armadno poveljstvo.

Svet četvorice pretresa nemške protipredloge.

LDU, Lyon, 5. (Brezlično.) Svet četvorice je nadaljeval včeraj pretresovanje nemških protipredlogov in se bo danes ponovno pečal s tem predmetom. V uradnihi krogih je razširjeno mnenje, da bo svet četvorice do četrta dokončal te svoje razprave ter zavzel svoje stališče. Kakor trdi »Petit Journal«, je izjavil predsednik Wilson takoj po prvem branju nemških protipredlogov, da se nikakor ne strinja z ugovori grofa Brockdorff-Rantzaua. Reško vprašanje še vedno ni rešeno in se doslej tudi še ni posrečilo, doseči sporazum med Italijani in Jugoslovani; Jugoslovani odklanjajo rešitev, po kateri naj bi postala Reka z okolico avtonomna država ter se branilo odstopiti Zader in Šibenik Italiji. Pogajanja se nadaljujejo.

Sekvestacija tujega imetja na Poljskem.

LDU, Moravska Ostrova, 5. (ČTU.) Krakovski listi poročajo, da je poljska vlada sklenila sekvestirati tuje imetje.

Aprovizacija.

Aprovizacija južne železnice ima v zalogi za svoje odjemalce kristalno sodo po 3 krone kilogram.

Izdajatelj: Josip Petean. Odgovorni urednik: Rudolf Golouh. Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Vinska klet pri Maliču. Ljubljana, nasproti glavne pošte, pod JADRANSKO BANKO. Točijo se v kleti in čez ulico pristna, stara in nova, bela, rdeča in črna vina. Slavnemu občinstvu se najtopleje priporoča Stanko Jesenko.

Štev. 8869.

Razglas.

Ker prejenja s 1. oktobrom 1919 najemna pogodba z dosedanjim najemnikom, je oddati hotel Tivoli z restavracijo itd. drugemu najemniku.

Reflektanti naj vložijo svoje, z natančnimi podatki opremljene prošnje do vstetega 30. junija 1919 v zaprtih kuvertah in označene z nadpisom »ponudbe za oddajo hotela Tivoli« mestnemu gospodarskemu uradu.

Iz teli podatkov mora biti predvsem razvidna pristojnost, dosedanje službovanje ali obratovanje prosilčeve in označba njegovega finančnega stanja.

Oziralo se bo predvsem na ponudnike, ki so finančno zmožni voditi podjetje intencijam mestne občine primerno.

Mestni magistrat ljubljanski, dne 28. maja 1919.

Otvoritev kavarne.

Cenj. občinstvu naznanjam, da sem otvorila v Mariboru novo kavnarno, ki jo bom vodila pod imenom

„Narodna kavarna“

(preje kavarna Europa)

ter zagotavljam p. n. občinstvu, da bode v vsakem oziru preskrbljeno za dobro in točno postrežbo.

Stelzer Leopoldina.

Išče se

bratovskoskladnični ZDRAVNIK

za Hrastnik. Nastop 1. julija 1919. Plača po dogovoru. Ponudbe na Bratovsko skladnico v Trbovljah.

Ignac Božič,

krojač za gospode in dame,

Maribor

Tegetthofova cesta 34

priporoča cenj. občinstvu svojo z a l o g o pravega angleškega sukna in izgotovljenih oblek po najnovšem kroju in izdelku.

Za uvoz in izvoz prevzamem blago vseh vrst, kakor žito, moko, milo itd., katero imam vedno v zalogi. — Cenj. tovarnam in podjetjem se priporočam kot tvrdka z 1^a referencami. **Import in export FERDO SERT, Maribor, Koroška cesta 21.**

O binkoštnih praznikih v Ljubljani se mudečemu kot tudi tukajšnjemu občinstvu se toplo priporoča

gostilna „BURGER“

v Prisojni ulici št. 5 blizu belgijske vojašnice.

Za goste iz dežele proti prednaročbi vedno pripravljena izvrstna kuhinja. Toči se vedno sveže pivo in stari ljutomercan.

Udana

Antonija Burger.

— Delniška glavica —
K 13.000.000.

Sprejema vloge na knjižice in t. koči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Poslovnica razredne loterije.

Podružnice: v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Rezervni fondi okroglo
K 4.000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dončuje aprovizacijske kredite